

Три найважливіші засади шляху

Майстер Цонгкхапа Лобсанг Драпа

Достогідним Вчителям усім
із пошаною вклоняюся!

1. Про сердечну суть всіх усних Вчень,
Переможцями промовлених;
і про шлях, що вславлюють усі
буддові сини-наступники;
і про брами-вхід для вдатних всіх,
тих, хто прагнуть вивільнитися, —
оповім у міру власних сил.
2. Всі ті, хто не має прив'язань
до відряд циклічного буття;
хто старанно і осмислено
вольностями й привілеями
в повній мірі користується;
ті, хто шляхові, що радує
Переможних будд, довірилися, —
вдатні з кармою належною,
слухайте з відкритим сприйняттям!
3. За відсутності **належної**
розчарованості-зречення,
неможливо втамувати жагу
у джерелах насолод і втіх
океану-вихору буття.
Всі, хто має тіло, вчеплені
за життя циклічне й повністю
цим заковані. Тож через це
в першу чергу набувається
зречення й порив до звільнення.

4. "Вольності із привілеями —
виняткові, складно стріти їх;
час життя не варто гаяти".
Призвичаєнням до цих думок
відторгається учепленість
за чуттєвий досвід в цім житті.
Розмірковуванням знову й знов
про несхибність наслідків від дій,
про страждання й невдоволення —
всі, що є в самсарній кручі, —
усувається учепленість
за прийдешні переродження.
5. Із таким от призвичаєнням
ні на мить не виникне жага
насолод самсари-кручі,
а коли і вдень, і уночі
ум всякчас шукає звільнення —
от тоді насправді зроджені
розчарованість зі зреченням.
6. Втім, якщо подібне зречення
не просякло **бодгічіттою** —
цілковито чистим прагненням
набуття Пробудження для всіх —
це не зможе обернутися
на причину щастя повного
в незрівнянному Просвітленні.
Тож тямущі всі плекають ще
щонайвищий намір-прагнення
всеохопного Просвітлення.
7. Знесені в бурхливій течії
надпотужних чотирьох річок;*
міцно зв'язані мотузками
карми — наслідків своїх же дій,

що вкрай складно розриваються;
втрапили в капкан із ланцюгів
Я-чіпляння, і окутані
наскрізним великим мороком
в непроглядній млі невідання.

8. В нескінченній кручі буття —
із народження в народження —
безперервно зазнають страждань
невдоволення потрійного. **
У такому от становищі
всі істоти-матінки тепер.
Їхній стан осмисливши, зроди
прагнення Просвітлення для всіх —
щонайвищий намір буддівий!
9. А якщо бракує *мудрості*,
що суть дійсності всвідомлює,
навіть виплекавши у собі
і розчарування-зречення,
й прагнення Просвітлення для всіх,
все одно — забракне сили втнуть
корінь кручі самсарної.
З огляду на це, вправляються
в способах осягнення зв'язків
і взаємообумовлення.
10. Кожен з тих, хто зміг добачити,
що у явищах усіх-усіх —
і у вихорі самсарному,
і в нирвані-виході-з-турбот —
наслідки-плоди першопричин
є повік-віків несхибними;
той, для ко́го зникли повністю
будь-які об'єкти на́мислів,

той вступив на шлях, який для будд
є душевною відрадою.

11. Доки відання несхибності
виникнення з'яв й пережиттів
у взаємнім обумовленні,
і знання тогó, що з'яви ці
є ані матеріальними,
ані якось визначеними, —
постають у сприйнятті як два
розуміння відокремлені,
доти все іще осягнення
Буддогого Відання нема.
12. А коли одного дня разóм
з'являться, — не відокремлено, —
досить буде просто взріти ту
неоманність взаємозв'язків,
щоби виникла упевненість
і відпали всі різновиди
ставлень, що оцінюють об'єкт,
й вже у звички обернулися.
Це тоді і буде Баченням —
достеменним і довершеним.
13. Більше тогó, з'яви в сприйнятті
крайність існування справжнього
усувають, а порожністю
крайність небуття долається.***
І коли є відання тогó,
як порожність проявляється
в вигляді причин і наслідків,
то не буде більше ризику
встрягнути у крайні погляди.

14. Тож коли належним чином, сам
осягнеш тріаду сутнісних
основоположних складових
шляху, от тоді, плекаючи
силу ревної старанності,
у місцині усамітненій,
синку, якнайшвидше виверши
вічну і далекоюсяжну ціль!

*Такі настанови дарував високоосвічений монах Лобсанг Драгпей Пал
для Цакхо Їнпо Нгаванґа Драґпи.*

Примітки Адама Пірсі, автора англійського перекладу (2006, 2012):

** Згідно з тлумаченням Нгулчу Дгармабгадри, чотири ріки можуть означати страждання народження, старіння, хвороб і смерті; або ж чотири ріки жадання, становлення, невідання і віри.*

*** Потрійне невдоволення: 1) страждання-на-стражданні; 2) страждання через зміни; 3) наскрізне страждання обумовленого існування.*

**** Зазвичай твердять, що сам факт з'яви чогось усуває крайність нігілізму (перервності) або віру в абсолютне не-існування явищ, і що порожністю долається крайність етерналізму (постійності) як віри в справжнє існування явищ. Тут Цонґкхапа робить наступний крок і твердить, що факт з'яви долає крайність сприйняття явищ як дійсно існуючих, оскільки для того, щоби щось могло з'явитися, воно не може бути самосушим. Ба більше, факт порожності явищ усуває крайній погляд не-існування, оскільки тільки через те, що явища порожні (не існують незалежно самі собою), вони відтак можуть з'являтися.*

*З нагоди вчень Чок'ї Ньїми Рінпоче в Австрії у липні 2026 р.,
цей переклад був підготовлений у сприятливий день
народження Його Святості Далай Лами Тензіна Г'ямцо.*

*Хай все добро, що постає із цього дарунку україномовній громаді практиків,
сприяє надхненню й автентичному вивченню, осмисленню і практиці Дгарми,
дальшому поширенню і розквіту Буддових Вчень, і зміцненню здоров'я й довголіття
наших дорогих Учителів і всіх Майстрів Дгарми. 🙏*

*Віршований переклад українською з тибетської —
Ната Сöнам Вангмо, 6 липня 2026, печера Асура, Непал.
Редагував Сергій Зінов'єв.*

*Гомде Україна
Буддійська спільнота Рангджунг Єше
gomdeua.org*